

Oude appelrassen

OUDE APPELRASSEN
ZIJN UNIEK IN SMAAK.
BOVENDIEN BEVATTEN
ZE MEER
FYTOCHEMICALIËN DAN
DE MEESTE NIEUWE
RASSEN.

IN NEDERLANDSE
BOOMGAARDEN
GROEIEN VEEL
ZELDZAME OUDE
APPELRASSEN.

*Restant oude perebomen, wat verwilderd door opschot van worteluitlopers maar prachtig.
Foto; Theo van het Hooff.*

De fluweel aanvoelende, rood gekleurde rijpe appels lichten helder op uit de wirwar van het bladerdek in de appelboom. Net zoals ze er uitzien, hebben ze ook zo'n naam: Perzikrode Zomerappel. Ben nu in de museumtuin en pluk er een, bekijk hem onderzoekend en ruik eraan, ik stel vast; perfect en hap erin, de smaakpapillen worden direct actief en stellen vast, doorhappen!

Als mij wordt gevraagd over mijn favoriete appel hoef ik niet lang na te denken "Notarisappel" komt er steevast uit. Deze appel heeft een bijzonder fijne smaak met het voor de Notarisappel zo typische aroma. Zelfs de Bramley's Seedling (enkele maanden laten rijpen, anders is hij te zuur), is een ware

Vergeten fruitbomen: laten staan!

smaakvolle appel en heeft een prima rinsachtig aroma met zijn witte vruchtvlees en is bijzonder sappig en bros, hij smelt op de tong. En wat te denken van de Ananas Reinette, klein maar bijzonder fijn, heeft een fluwelen smaak die naar de ananassmaak terug denkt; heerlijk.

Veel van de traditionele variëteiten van appels kent men nog uit zijn of haar jeugd, in de boomgaard van hun grootouders rijpten de lekkerste appels, bijvoorbeeld Sterappel, Streepkesappel, Huusmanszuut (Jasappel) en Glasappels (Yellow Transparente).

Van de ruim 700 appelrassen die de museumtuin bevat heeft elk ras zijn eigen kenmerkende smaak. De meeste van de aangeplante appelrassen die in de museumtuin staan stammen uit de Nederlandse boomgaarden en zijn door ons verzameld en voor de meesten geldt, ze zijn weer opnieuw verspreid. Niemand weet de exacte aantallen appelrassen die in Nederland staan of hebben gestaan, het zullen er ongetwijfeld vele duizenden zijn geweest, vaak kende men in verschillende regio dezelfde vruchten onder verschillende namen.

Bijvoorbeeld, in sommige streken van Nederland noemt men de Yellow Transparente, - Glasappel, Oogstappel of Madeleine -, of de Princesse Noble (Haagje).

De meest populaire vrucht in Nederland is ongetwijfeld de appel, het verbruik van elke burger bedraagt gemiddeld per jaar zo'n 23 kilo appels, dat is ongeveer 160 stuks.

Sommige oude appelrassen zijn gevoelig voor meeldauw, schurft en andere ziekten, ook veel nieuwe rassen hebben hier last van. Alleen met veel bestrijdingsmiddelen kunnen deze ziekten in de hand gehouden worden.

Maar ook veel oude appelrassen zijn (vrij-)ongevoelig voor de diverse ziekten en daarom goed te telen zonder bestrijdingsmiddelen.

Jasappel

Sterappel

Streepkesappel

Yellow Transparente

Wie schoon ons land is!

En nog mooier!

Kan eigenlijk niet mooier!

Nieuwe rassen worden geselecteerd op ziekte-ongevoeligheid (is er géén één, maar vele wel (veel) minder ziektegevoelig!), houdbaarheid, sappigheid en smaak.

Onderzoek aan de vele appelrassen in de museumtuin hebben aangetoond dat vele oude rassen een zeer goede smaak vertegenwoordigen, sommige zijn prima houdbaar, andere weer minder houdbaar en ook minder smaakvol.

Ook vele appelrassen werden vroeger geteeld om hun eigenschappen zoals, voor de moes, appels om te stoven, te drogen, gebak enz. Veel van die eetgewoonten zijn bij de meeste mensen onbekend of vergeten.

De liefhebber hiervan wapent zich hiervoor en plant zelf de gewenste oude rassen weer aan in zijn of haar boomgaard. Om een voorbeeld te noemen, in de 19^e eeuw werd in Engeland Cox's Oranje Pippin geïntroduceerd met zijn karakteristieke smaak, hij speelt nog steeds een commerciële rol, wel bescheiden ook al door zijn matige vruchtbaarheid. Doordat hij vaak bijna niet meer te verkrijgen is wordt hij veelvuldig zelf aangeplant.

Ook de Notarisappel wordt zelf vaak aangeplant doordat hij zo goed als niet te verkrijgen is in het seizoen maar er worden nog steeds enkele duizenden kilo's aangevoerd aan de veiling (Geldermalsen), ook bij directe verkoop op boerenmarkten en in boerderijwinkels is hij nog wel eens te koop. Bij al onze evenementen in de museumtuin is de Notarisappel nog steeds de topper!!

Door de verschillende rijtijden zijn er het hele jaar door appels in onze winkels te koop van over de hele wereld. Typisch dat het allemaal appelrassen zijn

die erg goed en eenvoudig te bewaren zijn. Van de eigen oogst zijn enige variëteiten die weken of maanden bewaard moeten worden tot ze hebben hun volle smaak hebben verkregen, Schoone van Boskoop (Goudreinette), Bramley's Seedling, Rabau, Keuleman, Bellefleur-typen enz. Appels zijn erg populair, ze zijn direct te consumeren en tegelijkertijd gezond. Appels zijn rijk aan vitaminen, mineralen en secundaire plantenstoffen. Voornamelijk oude rassen bevatten meer fytochemicaliën die in het lichaam de cellen beschermen. Bij een onderzoek in Luxemburg vonden de onderzoekers in de Grauwe Reinette en de Winter Gold Pearmain beduidend meer van deze stoffen als in nieuwe, zoals bijvoorbeeld de Topaaz.

Wie dit bezit is rijk.

Een studie van de universiteit van Würzburg, Duitsland had vooral als uitkomst dat de Schoone van Boskoop, de Rheinische Bohnapfel en de Winterrambour veel meer van deze beschermende bestanddelen bevatten. Wel is het zo dat de waarden hiervan jaar voor jaar verschillen, oorzaak komt door het klimaat, ouderdom van de boom, grondsoort en bemesting. Boomgaarden en dan vooral hoogstamboomgaarden zijn een belangrijk leefgebied voor vele diersoorten. In de buurt van boerderijen en boomgaarden rond kleine steden domineren knoestige bomen in vele delen van het platteland het landschap. In die traditionele vorm van fruitteelt zijn pesticiden taboe. Hou het zo!
In de weiden grazen koeien en schapen. Soms gebruikt de boer het gras voor hooi. Deze bijzondere en kwetsbare cultuurlandschappen bieden tal van diersoorten soorten een levensruimte. In appelbomen zitten er vaak kleine holen waar vogels of zelfs vleermuizen nestelen. Onder de schors is de specht op zoek naar larven. In de weilanden lokken zeldzame planten, hommels, kevers en vlinders aan. Hoogstamboomgaarden zijn ideaal voor een gezonde voeding, voor natuurbescherming, de mens zal zich er ook optimaal thuis voelen.

Grauwe Herbstreinette